

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงผสม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาทุนทางสังคมและการพัฒนาชุมชนในพื้นที่ อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 2) ศึกษาทุนทางสังคมที่ส่งผลต่อการพัฒนาชุมชนในพื้นที่ อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และ 3) หาแนวทางที่เหมาะสมในการบริหารทุนทางสังคมเพื่อการพัฒนาชุมชนในพื้นที่อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนในเขตอำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 32,720 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 19 มิถุนายน 2557, สำนักทะเบียนราษฎร อำเภอกุยบุรี)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ประชาชนในเขตอำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างใช้สูตรของทาโรยามานะ (Taro Yamane, 1973 อ้างถึงใน บุญธรรม กิจปริดาภิวัตน์, 2549 : 88) ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

N แทน ขนาดของประชากร

n แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

e แทน ความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง

กำหนดให้ความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับร้อยละ 5

$$\begin{aligned} \text{แทนค่า } n &= \frac{32,720}{1 + 32,720 (0.05)^2} \\ &= 395.27 \text{ คน} \end{aligned}$$

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะดำเนินการแจกแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 396 คน

2. การสุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Proportional Stratified Random Sampling) ของประชาชนในแต่ละตำบล รายละเอียดดังตารางที่ 3.1 หลังจากนั้นผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่ม

ตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้วิธีจับสลากหมู่บ้าน และบ้านเลขที่ในหมู่บ้านนั้น ๆ เพื่อหาหัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนครัวเรือนในการตอบแบบสอบถามครัวเรือนละ 1 คน

ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ตำบลในอำเภอกุยบุรี	ประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
ตำบลคอนยายหนู	2,730	33
ตำบลกุยบุรี	2,343	28
ตำบลกุยเหนือ	4,013	48
ตำบลเขาแดง	1,631	20
ตำบลคอนยายหนู	2,730	33
ตำบลสามกระทาย	8,733	105
ตำบลหาดขาม	10,540	128
รวม	32,720	396

3. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคคลที่มีบทบาทในการพัฒนาชุมชน จำนวน 14 คน (รายชื่อภาคผนวก ง)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ดังนี้

1. แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคล มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ เพื่อให้เลือกตอบ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับทุนทางสังคม ลักษณะคำถามเป็นการวัดแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยมีหลักการให้คะแนน ดังนี้

คะแนน 5 หมายถึง ทุนทางสังคมอยู่ในระดับมากที่สุด

คะแนน 4 หมายถึง ทุนทางสังคมอยู่ในระดับมาก

คะแนน 3 หมายถึง ทุนทางสังคมอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนน 2 หมายถึง ทุนทางสังคมอยู่ในระดับน้อย

คะแนน 1 หมายถึง ทุนทางสังคมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนในพื้นที่อำเภออุบลูรี ลักษณะคำถามเป็นการวัดแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยมีหลักเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

คะแนน 5 หมายถึง การพัฒนาชุมชนในพื้นที่อำเภออุบลูรีอยู่ในระดับมากที่สุด

คะแนน 4 หมายถึง การพัฒนาชุมชนในพื้นที่อำเภออุบลูรีอยู่ในระดับมาก

คะแนน 3 หมายถึง การพัฒนาชุมชนในพื้นที่อำเภออุบลูรีอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนน 2 หมายถึง การพัฒนาชุมชนในพื้นที่อำเภออุบลูรีอยู่ในระดับน้อย

คะแนน 1 หมายถึง การพัฒนาชุมชนในพื้นที่อำเภออุบลูรีอยู่ในระดับน้อยที่สุด

2. แบบสัมภาษณ์เชิงลึก โดยมีขั้นตอนเก็บข้อมูลดังนี้

2.1 กำหนดขอบเขตและแนวคำถามที่ประกอบด้วยหัวข้อย่อยประมาณ 3-4 หัวข้อที่มีความเกี่ยวข้องกัน โดยยึดตามวัตถุประสงค์ คำถามในการวิจัย หรือจากกรอบแนวคิดในการวิจัย

2.2 สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งก่อนระหว่าง และหลังการสัมภาษณ์

2.3 เปิดเผยวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ให้ผู้ตอบรู้ทั้งหมด ตั้งแต่ตอนเริ่มต้น พร้อมทั้งขออนุญาตใช้เครื่องบันทึกเสียงการสัมภาษณ์

2.4 เริ่มต้นการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ในประเด็นที่ต้องการทราบข้อมูลในรายละเอียดจากคำถามแรกไปคำถามสุดท้าย โดยใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย สั้นกระชับ ให้ความสำคัญแก่ผู้ตอบ ไม่ถามแทรก หรือขัดจังหวะการพูดของผู้ตอบ สร้างบรรยากาศที่ผ่อนคลายให้เป็นไปตามธรรมชาติของการสนทนา เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ความคิดเห็น ในประเด็นที่สัมภาษณ์

2.5 สรุปความเห็นและการสอบถามประเด็นที่อยากจะทราบเพิ่มเติม เพื่อให้ผู้ตอบได้แสดงความคิดเห็นเป็นคำถามปิดท้ายการสัมภาษณ์

2.6 เมื่อสิ้นสุดการสัมภาษณ์ กล่าวขอบคุณในคุณค่าของข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์ และการเสียสละเวลาอันมีค่าเพื่อผลการศึกษาที่เกิดความสมบูรณ์มากที่สุด

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่อง ทูทางสังคมเพื่อการพัฒนาชุมชนในพื้นที่อำเภออุบลูรีจังหวัดประจวบคีรีขันธ์จากนั้นนำมากำหนดกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย กำหนดนิยาม และเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. นำข้อคำถามมา ตรวจสอบเนื้อหาของแบบสอบถามว่าครอบคลุมวัตถุประสงค์หรือไม่จากนั้นนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ ความตรงเชิงเนื้อหา แล้วนำมาปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

3. การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในการวิจัยประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ซึ่งมีรายชื่อ ดังนี้

3.1 รองศาสตราจารย์ สุเทพ ลิ่มอรุณ ด้านระเบียบวิธีวิจัยและหลักสถิติ

3.2 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โสภภาพร กล่ำสกุล ด้านรัฐประศาสนศาสตร์

3.3 นายสมนึก ตกค้าง ด้านภารกิจและบทบาทหน้าที่ในการพัฒนาชุมชน

เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา (Content Validity) จากนั้นนำผลการตรวจมาหาค่า IOC มาพิจารณาคัดเลือกเฉพาะข้อรายการ (Items) ที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67 - 1.00 ซึ่งหมายถึง รายการนั้นสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการจะวัด (สุวิมล ติรกันันท์, 2548 : 144) โดยกำหนดความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

+ 1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามนั้น สอดคล้องกับเนื้อหาที่จะวัด

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับเนื้อหาที่จะวัด

- 1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นไม่ สอดคล้องกับเนื้อหาที่จะวัด

4. การตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ของเครื่องมือ โดยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) จำนวน 30 ชุด กับบุคคลที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยนี้ เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือโดยการหาค่าความเที่ยงหรือความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม(Reliability) แบบ Cronbach's Alpha ได้ค่าความเชื่อมั่นในส่วนของทูทางสังคมเท่ากับ 0.947 และการพัฒนาชุมชน ในพื้นที่อำเภออุบลูรีเท่ากับ 0.953

5. การตรวจสอบข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลแบบสามเส้า โดยพิจารณาความสอดคล้องและความแตกต่างของข้อมูลที่ได้จากการจัดระเบียบข้อมูล หาข้อสรุปตีความในรูปแบบการพรรณนาตามกรอบแนวคิดที่กำหนดไว้ โดยทำการตรวจสอบข้อมูลแบบ “Triangulation”

หรือ เรียกว่า “การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า” เป็นการใช้กระบวนการวิธีที่หลากหลาย (Multiple Method Approach) ในการตรวจสอบและวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

5.1 การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) โดยการพิสูจน์ว่าข้อมูลที่ได้มานั้นถูกต้องหรือไม่ วิธีการตรวจสอบ คือ การตรวจสอบแหล่งของข้อมูล ได้แก่ แหล่งเวลา แหล่งสถานที่ และแหล่งบุคคล

5.2 การตรวจสอบสามเส้าด้านทฤษฎี (Theory Triangulation) โดยตรวจสอบว่าหากผู้วิจัยใช้แนวคิดทฤษฎีที่ต่างกันออกไปจากเดิมจะทำให้การตีความข้อมูลแตกต่างกันมากน้อยเพียงใด

5.3 การตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีการรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulation) โดยการใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ กันเพื่อรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกัน เช่น การใช้วิธีการสังเกตควบคู่กับการซักถามพร้อมกันนั้นก็ศึกษาข้อมูลจากตำราหรือหนังสือประกอบ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอน ดังนี้

1. ขอ อนุญาตนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นพื้นที่เป้าหมาย เพื่อขอความอนุเคราะห์และอำนวยความสะดวกในการดำเนินการแจกแบบสอบถาม และเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้วิจัยเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง
3. นำแบบสอบถามที่รับคืนมาตรวจสอบความครบถ้วนและถูกต้องสมบูรณ์ แล้วนำไปประมวลผลเพื่อหาค่าสถิติ
4. วิเคราะห์และแปลผลทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูปประมวลผลค่าทางสถิติเพื่อหาค่าสถิติ ดังนี้

1. สถาน สภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ เพื่อให้เลือกตอบ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)
2. ทุนทางสังคม นำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยในการแปลความหมายค่าเฉลี่ยได้ใช้เกณฑ์ของเบสท์ (Best, 1981 : 184) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
4.50 - 5.00	หมายถึง ทูนทางสังคมอยู่ในระดับมากที่สุด
3.50 - 4.49	หมายถึง ทูนทางสังคมอยู่ในระดับมาก
2.50 - 3.49	หมายถึง ทูนทางสังคมอยู่ในระดับปานกลาง
1.50 - 2.49	หมายถึง ทูนทางสังคมอยู่ในระดับน้อย
1.00 - 1.49	หมายถึง ทูนทางสังคมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. การพัฒนาชุมชนในพื้นที่อำเภออุบลูบุรี นำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยในการแปลความหมายค่าเฉลี่ยได้ใช้เกณฑ์ของเบสท์ (Best, 1981 : 184) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
4.50 - 5.00	หมายถึง การพัฒนาชุมชนในพื้นที่อำเภออุบลูบุรีอยู่ในระดับมากที่สุด
3.50 - 4.49	หมายถึง การพัฒนาชุมชนในพื้นที่อำเภออุบลูบุรีอยู่ในระดับมาก
2.50 - 3.49	หมายถึง การพัฒนาชุมชนในพื้นที่อำเภออุบลูบุรีอยู่ในระดับปานกลาง
1.50 - 2.49	หมายถึง การพัฒนาชุมชนในพื้นที่อำเภออุบลูบุรีอยู่ในระดับน้อย
1.00 - 1.49	หมายถึง การพัฒนาชุมชนในพื้นที่อำเภออุบลูบุรีอยู่ในระดับน้อยที่สุด

4. วิเคราะห์ทูนทางสังคมที่ส่งผลต่อการพัฒนาชุมชน ในพื้นที่อำเภออุบลูบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) เพื่อหาตัวแปรสำคัญในการอธิบายความผันแปรของการพัฒนาชุมชนในพื้นที่อำเภออุบลูบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

5. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยกระทำอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ก่อนการสัมภาษณ์ การเก็บข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยยึดหลักการตามแนวคิดของ Miles and Huberman (1994) แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน (ชาย โพธิ์สิตา, 2554 : 335-337) คือ

5.1 การจัดระเบียบข้อมูล (Data Organization) ผู้วิจัยได้เรียบเรียงข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร บทสรุปที่ได้วิเคราะห์จากการบันทึกเสียงที่ได้จากการสัมภาษณ์เจาะลึก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับแนวทางที่เหมาะสมในการ บริหาร ทูนทางสังคมเพื่อ การพัฒนาชุมชน ในพื้นที่อำเภออุบลูบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 14 คน มาทำการจัดเก็บข้อมูลให้เป็นระเบียบ เป็นหมวดหมู่ สามารถนำมาใช้ได้สะดวกตรวจสอบความถูกต้องและความน่าเชื่อถือได้ง่าย นำข้อมูลที่จัดระเบียบแล้วย่อหรือลดทอนข้อมูล (Data Reduction) ให้มีขนาดเล็กหรือเฉพาะส่วนที่จะนำไปวิเคราะห์ได้จริง

5.2 การแสดงข้อมูล (Data Display) ผู้วิจัยเชื่อมโยงข้อมูลที่จัดระเบียบแล้วเข้าด้วยกัน นำเสนอข้อมูลในรูปแบบการพรรณนา

5.3 การหาข้อสรุปและการตีความ (Conclusion and Interpretation) ผู้วิจัยหาข้อสรุป และตีความจากปรากฏการณ์หรือข้อค้นพบที่ได้จากการแสดงข้อมูล รวมถึงตรวจสอบสามเส้า ด้านทฤษฎี และการตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีการรวบรวมข้อมูล

5.4 ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อกำหนดแนวทางที่เหมาะสมในการบริหารทุนทางสังคมเพื่อการพัฒนาชุมชนในพื้นที่อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์